

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 385/2017-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. júna 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Funeko – Enviro, s. r. o., Zámocká 30, Bratislava, právne zastúpenej spoločnosťou LEGATE, s. r. o., Dvořákovo nábřeží 8/A, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Vrábek, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 14 C 35/2012 zo 17. júna 2013, rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 5 Co 406/2013 z 30. januára 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 1261/2015 z 30. novembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Funeko – Enviro, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. marca 2017 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Funeko – Enviro, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl.

46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 35/2012 zo 17. júna 2013, rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 406/2013 z 30. januára 2015 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 1261/2015 z 30. novembra 2016. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 10. marca 2017.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že žalobou zo 4. februára 2010 (ďalej len „skoršie konanie“) sa sťažovateľka ako žalobkyňa domáha od Mestských služieb Nitra (ďalej len „mestské služby“) ako žalovaného zaplataenia sumy 13 541,36 € s prísl. ako náhrady škody pozostávajúcej z ušlého zisku. Skoršie konanie je vedené okresným súdom pod sp. zn. 7 C 169/2010 a dosiaľ nebolo právoplatne ukončené.

Sťažovateľka odvodzuje svoj nárok v skoršom konaní z nájomnej zmluvy z 27. januára 2009 uzatvorenej medzi ňou ako nájomcom a mestskými službami ako prenajímateľom, ktorej predmetom je prenájom budovy kotolne súp. č. [REDAKOVANÉ] nachádzajúcej sa na parc. č. [REDAKOVANÉ] a stavby domu smútku (prevádzkovo-administratívnej budovy) so súp. č. [REDAKOVANÉ] nachádzajúcej sa na parc. č. [REDAKOVANÉ], ktoré sú evidované na [REDAKOVANÉ] pre katastrálne územie [REDAKOVANÉ], a to na účely prevádzkovania krematória.

Z uvedeného vyplýva, že predmetom skoršieho konania je najmä posúdenie samotného nároku na zaplataenie ušlého zisku vyplývajúceho z nemožnosti prevádzkovať krematórium v dôsledku nesprístupnenia prenajatých priestorov podľa nájomnej zmluvy, ako aj posúdenie platnosti nájomnej zmluvy ako právneho titulu, na základe ktorého si sťažovateľka uplatňuje nárok, a to ako predbežnej otázky.

3. Žalobou z 23. marca 2012 sa mesto Nitra (ďalej len „mesto“) ako žalobca 1 a mestské služby ako žalobca 2 domáhali voči sťažovateľke ako žalovanej určenia neplatnosti už spomínanej nájomnej zmluvy (ďalej len „neskoršie konanie“). Neskoršie konanie sa viedlo na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 35/2012.

Je zrejmé, že v neskoršom konaní bola žaloba podaná o viac ako dva roky neskôr než žaloba v skoršom konaní, ďalej že predmetom neskoršieho konania je posúdenie tej istej

skutočnosti ako v prípade skoršieho konania, teda platnosti nájomnej zmluvy, a napokon že posudzovanie platnosti nájomnej zmluvy v rámci skoršieho konania sa začalo vykonávať skôr ako v prípade neskoršieho konania.

4. Napriek tomu, že skoršie konanie riadne prebiehalo, v neskoršom konaní bolo meritórne rozhodnuté o určení neplatnosti nájomnej zmluvy. Došlo k tomu rozsudkom okresného súdu č. k. 14 C 35/2012-203 zo 17. júna 2013.

5. Na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 406/2013-245 z 30. januára 2015 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

6. Dovolanie sťažovateľky podané proti rozsudku krajského súdu bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 1261/2015 z 30. novembra 2016 odmietnuté. Toto uznesenie bolo sťažovateľke doručené 16. januára 2017.

7. Sťažovateľka napáda rozsudok okresného súdu, ktorý bol vydaný v neskoršom konaní, pretože podľa nej od počiatku neboli splnené procesné podmienky na prerokovanie žaloby, na vedenie neskoršieho konania, ale ani na vydanie rozsudku. Sťažovateľka vychádza z ustanovenia § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého bolo možné návrhom na začatie konania uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Naliehavý právny záujem považuje sťažovateľka za procesnú podmienku na vedenie určovacieho sporu, čo znamená, že ak v určovacom spore nie je preukázaný naliehavý právny záujem žalobcu ako nevyhnutná procesná podmienka, nie je možné prípad prerokovať, tobôž nie vydať meritórne rozhodnutie. Ak teda súd zistí nedostatok potrebného právneho záujmu, je vylúčené, aby sa zároveň zaoberal vecou samou. Pritom všeobecný súd je povinný existenciu naliehavého právneho záujmu skúmať ex offio.

Podľa presvedčenia sťažovateľky v neskoršom konaní procesná podmienka naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti nájomnej zmluvy nebola od počiatku splnená, keďže táto otázka sa prerokovala v rámci skoršieho konania, ktoré začalo viac ako dva roky pred neskorším konaním. Mesto a mestské služby tak nemohli mať naliehavý

právny záujem na začatí neskoršieho konania o určenie neplatnosti nájomnej zmluvy, keďže tieto skutočnosti sa riadne prerokovali v skoršom konaní ako prejudiciálna otázka. Skoršie konanie a v nej uplatnený nárok na plnenie skonzumovali neskoršie konanie a v nej uplatnený určovací nárok. Podľa sťažovateľky je preto zrejmé, že v danom prípade mesto a mestské služby nemohli mať naliehavý právny záujem na požadovanom určovacom výroku.

Sťažovateľka nedostatok naliehavého právneho záujmu v priebehu neskoršieho konania viacnásobne namietala, keďže podľa nej ide o „*kruciálnu*“ podmienku konania. Sťažovateľka namieta, že okresný súd sa s námietkou vysporiadal arbitrárne a bez riadneho zdôvodnenia, keď konštatoval, že vo výnimočných prípadoch môže mať prednosť pri rozhodovaní určenie neplatnosti zmluvy a účastník môže mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy aj v prípade, ak by mohla tejto žalobe predchádzať žaloba o plnenie. Okresný súd tiež nenáležite uviedol, že sťažovateľka si v skoršom konaní uplatňuje náhradu škody iba za jeden mesiac, a preto predovšetkým z dôvodu právnej istoty a predchádzania ďalším sporom je potrebné rozhodnúť o platnosti základného právneho úkonu, teda nájomnej zmluvy.

Podľa názoru sťažovateľky ak už raz bola podaná žaloba o plnenie (skoršie konanie), ktorej predmetom je okrem iného prejudiciálne posúdenie platnosti nájomnej zmluvy, nie je možné duplicitne (a s viac ako dvojročným oneskorením) podať žalobu o určenie neplatnosti tej istej nájomnej zmluvy (neskoršie konanie). V takom prípade totiž absentuje naliehavý právny záujem na takomto určení. Inými slovami, v neskoršom konaní chýba nevyhnutná procesná podmienka pre vedenie konania a pre meritórne rozhodnutie. Podľa sťažovateľky tento aspekt okresný súd nijako nezdôvodnil, hoci ide o zásadnú procesnú podmienku konania.

Ďalej sťažovateľka podotýka, že je bez akéhokoľvek právneho významu, v akom rozsahu si uplatňuje nárok z nájomnej zmluvy v skoršom konaní. Podstatné je, že tento nárok riadne a kvalifikovane uplatnila. Navyše má k dispozícii procesné nástroje umožňujúce jej podanú žalobu kvantitatívne modifikovať. Pokiaľ okresný súd konštatoval existenciu naliehavého právneho záujmu, aby sa predišlo ďalším sporom, konal v priamom

rozpore s preukázaným skutkovým stavom (vedenie skoršieho konania) a so svojou argumentáciou. Práve prerokovanie žaloby v neskoršom konaní generovalo ďalší spor, nehovoriac o porušení zásady hospodárnosti konania.

Vo vzťahu k rozsudku okresného súdu v neskoršom konaní sťažovateľka napokon súhrnne konštatuje, že konanie bolo zaťažené procesnými vadami, keďže neboli splnené procesné podmienky (absencia naliehavého právneho záujmu na vedení neskoršieho konania a vydaní meritórneho rozhodnutia v rámci neskoršieho konania). Okrem toho rozsudok okresného súdu je podľa sťažovateľky nepresvedčivý, arbitrárny, nepreskúmateľný a zároveň porušujúci práva sťažovateľky na spravodlivý súdny proces a na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

8. Vo vzťahu k rozsudku krajského súdu uplatňuje sťažovateľka obdobné námietky ako voči rozsudku okresného súdu.

Krajský súd sa s námietkou nedostatku naliehavého právneho záujmu (ne)vysporiadal podľa sťažovateľky dvomi všeobecnými vetami, keď uviedol, že i keď právne úkony pri správe majetku mesta vykonávali mestské služby ako správca, je daná aktívna legitímácia mesta v konaní, pretože ochrana jej majetku je jej právom, ale i zákonnou povinnosťou. Z rovnakého dôvodu je podľa krajského súdu daný aj naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti nájomnej zmluvy, pretože bez takého určenia by mesto nemohlo neobmedzene nakladať so svojím majetkom.

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd úplne odignoroval otázku naliehavého právneho záujmu vo vzťahu k skoršiemu konaniu, hoci tam sa prerokúva otázka platnosti nájomnej zmluvy. V žiadnom prípade preto neobstojí tvrdenie krajského súdu, že v neskoršom konaní je daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti nájomnej zmluvy. O to viac neobstojí tvrdenie, že bez neskoršieho konania by mesto nemohlo nakladať so svojím majetkom bez obmedzenia. Tento argument považuje sťažovateľka za irelevantný a nelogický. Mesto predsa zverilo správu predmetných nehnuteľností mestským službám, a preto nemohlo byť obmedzené jeho právo so svojím majetkom nakladať. Navyše

mesto ani nebolo účastníkom nájomnej zmluvy a nebolo so sťažovateľkou v žiadnom právnom vzťahu.

Sťažovateľka namieta, že krajský súd nevykonal test naliehavého právneho záujmu, teda test splnenia procesnej podmienky konania. Ak mala byť ochrana majetku argumentom pre existenciu naliehavého právneho záujmu, potom mesto malo vstúpiť do skoršieho konania ako vedľajší účastník. V celom neskoršom konaní nebolo preukázané, ako by sa zmenilo právne postavenie mesta bez požadovaného určenia. Posúdenie prejudiciálnej otázky platnosti nájomnej zmluvy patrilo do právomoci všeobecného súdu v skoršom konaní, pričom nebol preukázaný žiaden dôvod na odňatie tejto právomoci súdu konajúcemu v skoršom konaní. Krajský súd sa tak vôbec nezaoberal tým, či boli splnené procesné podmienky neskoršieho konania, pričom je zrejmé, že tieto od počiatku splnené neboli, a preto treba rozsudok krajského súdu považovať podľa sťažovateľky za arbitrárny, nepreskúmateľný, porušujúci právo na spravodlivý súdny proces a na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

9. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu poukazuje sťažovateľka na to, že aj v dovolaní namietala rovnaké skutočnosti ako v prvostupňovom a odvolacom konaní.

Najvyšší súd dovolanie odmietol ako neprípustné, pričom otázku existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe považoval za otázku právneho posúdenia veci, čo je síce relevantným dovolacím dôvodom, avšak samo osebe prípustnosť dovolania nezakladá. Sťažovateľka namieta, že podané dovolanie považoval najvyšší súd za procesne neprípustné, a preto sa otázkou naliehavého právneho záujmu nezaoberal.

Sťažovateľka pritom podľa svojho presvedčenia vyčerpávajúco a presvedčivo preukázala, že naliehavý právny záujem je nevyhnutnou procesnou podmienkou určovacieho konania, a nie otázkou právneho posúdenia veci. Ak teda neboli v neskoršom konaní od počiatku splnené procesné podmienky na jeho vedenie a na meritórne rozhodnutie v dôsledku nedostatku naliehavého právneho záujmu, potom došlo k porušeniu

procesných práv sťažovateľky v takej intenzite, že jej bolo odňaté právo na spravodlivý súdny proces, resp. právo konať pred súdom.

10. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Základné právo spoločnosti Funeko – Enviro, s.r.o. na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo vlastníť majetok zaručené čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rozsudkom Okresného súdu Nitra, č. k. 14C/35/2012-203 zo dňa 17.06.2013 porušené bolo.

Základné právo spoločnosti Funeko – Enviro, s.r.o. na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo vlastníť majetok zaručené čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Rozsudkom Krajského súdu v Nitre, č. k. 5Co/406/2013-245 zo dňa 30.01.2015 porušené bolo.

Základné právo spoločnosti Funeko – Enviro, s.r.o. na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo vlastníť majetok zaručené čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 2 Cdo/1261/2015 zo dňa 30.11.2016 porušené bolo.

Ústavný súd ruší Rozsudok Okresného súdu Nitra, č. k. 14C/35//2012-203 zo dňa 17.06.2013, Rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 5Co/406/2013-245 zo dňa 30.01.2015 a Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, č. k. 2 Cdo/1261/2015 zo dňa 30.11.2016 a vec vracia Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie. Ak bude mať Ústavný súd za to, že vyššie uvedené práva sťažovateľa boli porušené len Rozsudkom Krajského súdu v Nitre, č. k. 5Co/406/2013-245 zo dňa 30.01.2015 a Uznesením Najvyššieho súdu

Slovenskej republiky, č. k. 2 Cdo/1261/2015 zo dňa 30.11.2016, tak sťažovateľ navrhuje zrušiť len tieto rozhodnutia.

Okresný súd Nitra, Krajský súd v Nitre a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinní uhradiť na účet sťažovateľa náhradu trov konania sťažovateľa do 15 dní od doručenia nálezu.“

II.

11. Z rozsudku krajského súdu č. k. 5 Co 406/2013-245 z 30. januára 2015 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 14 C 35/2012-203 zo 17. júna 2013. Podľa názoru krajského súdu i keď právne úkony pri správe majetku mesta vykonávali mestské služby ako správca, je daná aktívna legitimácia mesta v konaní, pretože ochrana majetku mesta je právom, ale i zákonnou povinnosťou mesta. Z rovnakého dôvodu je daný aj naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti nájomnej zmluvy, pretože bez takého určenia by mesto nemohlo bez obmedzenia nakladať so svojím majetkom. Keďže správca majetku mesta je pri správe viazaný vôľou mesta, nemôže konať v rozpore s touto vôľou, ale ani nad jej rámec.

12. Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 1261/2015 z 30. novembra 2016 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľky proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 406/2013 z 30. januára 2015. Podľa konštatovania najvyššieho súdu sťažovateľka prípustnosť dovolania opierala o ustanovenie § 237 ods. 1 písm. d) a f) v spojení s § 241 ods. 2 písm. a) a c) Občianskeho súdneho poriadku, keď namietala prekážku litispendencie a nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Podľa názoru najvyššieho súdu v danom prípade nejde o situáciu, keď sa v tej istej veci už prv začalo konanie (Okresný súd Nitra sp. zn. 7 C 169/2010). Nejde teda o prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. d) Občianskeho súdneho poriadku, pretože chýba nielen totožnosť účastníkov konania, ale aj totožnosť predmetu konania, keďže nárok na náhradu škody a nárok uplatnený určovacou žalobou sú dva odlišné nároky, aj keď majú v časti spoločný základ (nájomnú zmluvu). Napokon posúdenie určovacej žaloby z hľadiska jej vecnej podstaty je možné len za splnenia podmienky, že je daný naliehavý právny záujem na určovacej žalobe [§ 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku], čo je otázka právneho posúdenia veci. Právne posúdenie

veci je síce relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie, samo osebe však prípustnosť dovolania nezakladá. Pokiaľ sťažovateľka namietala nepreskúmateľnosť rozhodnutia krajského súdu, treba s poukazom na stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 2/2016 zdôrazniť, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 242 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Len výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. V danej veci však o takýto výnimočný prípad nešlo.

III.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

15. Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá pre porušenie čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu smeruje proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 14 C 35/2012 zo 17. júna 2013, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy.

Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľky mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v uvedenom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Treba tiež poznamenať, že sťažovateľka právo podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok aj využila.

16. Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktoré pre porušenie čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu smeruje proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 5 Co 406/2013 z 30. januára 2015, ako aj proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 1261/2015 z 30. novembra 2016. Túto časť sťažnosti treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

17. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

18. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

19. Sťažovateľka je presvedčená, že otázka platnosti nájomnej zmluvy bola predmetom skúmania v skoršom konaní, kde išlo o prejudiciálnu otázku. To podľa nej znamená, že v neskoršom konaní mesto a mestské služby nemohli mať naliehavý právny záujem na nimi požadovanom určení neplatnosti nájomnej zmluvy. Podľa názoru sťažovateľky nedostatok naliehavého právneho záujmu podľa ustanovenia § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku treba považovať za nedostatok podmienky konania, ktorý bráni meritórnemu posúdeniu veci. Zároveň posúdenie existencie či neexistencie naliehavého právneho záujmu nie je podľa sťažovateľky otázkou právneho posúdenia, pretože ide o podmienku konania.

20. Podľa názoru ústavného súdu skutkové a právne závery krajského súdu a najvyššieho súdu možno považovať za dostačujúce a nejavia sa ako arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľka má odlišný názor, sama osebe nezakladá porušenie označených článkov ústavy, dohovoru a dodatkového protokolu.

21. Vo vzťahu k dovolaciemu uzneseniu najvyššiemu súdu sp. zn. 2 Cdo 1261/2015 z 30. novembra 2016 možno z pohľadu ústavného súdu uviesť, že námietka nedostatku naliehavého právneho záujmu v rámci určovacej žaloby sa javí aj ústavnému súdu vo svetle doterajšej súdnej praxe ako otázka právneho posúdenia veci. Existujúca dlhoročná

rozhodovacia prax všeobecných súdov nezodpovedá právnemu názoru sťažovateľky, ktorá považuje naliehavý právny záujem na určovanom výroku za podmienku konania. V takomto prípade totiž by mali všeobecné súdy po konštatovaní absencie naliehavého právneho záujmu konanie vo veci zastaviť postupom podľa § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, teda pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania (analogicky od 1. júla 2016 podľa § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku). Napriek tomu však v týchto prípadoch všeobecné súdy rozhodujú tak, že určovaciu žalobu zamietnu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, pričom je súdna prax jednotná v tom, že zamietnutie určovacej žaloby iba pre nedostatok naliehavého právneho záujmu nezakladá prekážku veci rozsúdenej.

22. V súvislosti s odvolacím rozsudkom krajského súdu č. k. 5 Co 406/2013-245 z 30. januára 2015 je podľa názoru ústavného súdu rozhodujúce, že týmto rozsudkom (potvrdzujúcim vyslovenie neplatnosti nájomnej zmluvy) bola nepochybné vyriešená aj prejudiciálna otázka, ktorá sa vynorila v skoršom konaní. Aj z tohto pohľadu vzaté sa argumentácia krajského súdu v spojení s argumentáciou okresného súdu o splnení podmienky naliehavého právneho záujmu v neskoršom konaní javí z ústavnoprávneho hľadiska ako udržateľná.

23. Uvedený záver vychádza aj zo skutočnosti, že sťažovateľka v podanej sťažnosti, a to v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu, nijako nespochybnila meritórne skutkové a právne závery, na základe ktorých dospeli okresný súd a krajský súd k záveru o neplatnosti nájomnej zmluvy. Spochybňovala totiž iba otázku existencie naliehavého právneho záujmu. Pritom nič jej nebránilo v konaní vedenom ústavným súdom napadnúť vo vzťahu ku krajskému súdu aj jeho závery vo veci samej. Aj z tohto dôvodu nepovažoval ústavný súd za potrebné do záverov krajského súdu zasiahnuť.

24. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2017